

Ірина Архипівна Владимірова

(1933–2015)

Другого грудня 2015 р. після тривалої важкої хвороби померла д-р біол. наук Ірина Архипівна Владимірова.

Після завершення навчання на біологічному факультеті Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка в 1957 р. Ірина Архипівна почала працювати лаборантом в Інституті фізіології ім. О. О. Богомольця АН України в лабораторії свого вчителя – «батька української електрофізіології» акад. Д. С. Воронцова, а в 1960 р. вступила до аспірантури цього Інституту, в лабораторію загальної фізіології нервової системи. Під керівництвом видатного вченого акад. П. Г. Костюка вона підготувала та в 1965 р. захистила кандидатську дисертацію, присвячену функціональним змінам у моторних нервових закінченнях при ритмічному подразненні. Протягом двох наступних років І. В. Владимірова працювала в Інституті математики Сибірського відділення АН СРСР (Новосибірськ). У 1967 р. вона повернулася до Києва, де почала працювати у відділі нервово-м'язової фізіології Інституту фізіології АН України під керівництвом проф. (згодом академіка) М. Ф. Шуби, досліджуючи електрофізіологічні властивості гладеньких м'язів та приділяючи основну увагу медіаторній та іонній природі гальмівної нервово-м'язової передачі. Результатом цих досліджень став захист докторської дисертації «Медіаторні механізми нервово-м'язової передачі в гладеньких м'язах шлунково-кишкового

тракту» (1987 р.). Одним із міжнародно визнаних досягнень у науковій діяльності Ірини Архипівни стало виявлення блокуючої дії апаміну (компонента бджолоїної отрути) на пуринергічне синаптичне гальмування у вісцеральних гладеньких м'язах. У відповідних експериментах вперше було показано існування нехолінергічних збуджуючих синаптичних потенціалів і деполяризаційної дії АТФ у таких м'язах. Ці результати стали передумовою для наступної ідентифікації апаміну як селективного блокатора кальційзалежних калієвих каналів малої провідності. Це було зроблено проф. Дж. Бернстоком (Університетський коледж Лондона), з яким Ірина Архипівна тісно співпрацювала. У перебігу досліджень трансмітерної та іонної природи неадренергічних синаптичних потенціалів І. А. Владиміровій вдалося вперше виявити в гладеньком'язових клітинах два механізми генерації пуринергічного та NO-ергічного компонентів гальмівних синаптичних потенціалів, пов'язаних із вивільненням Ca^{2+} з кальцієвих депо та активацією кальційзалежних калієвих каналів різних типів, а також ідентифікувати компоненти синаптичного гальмування, залежні та незалежні від фосфоліпази С.

І. А. Владимірова неодноразово працювала в провідних наукових лабораторіях Великої Британії

та Бразилії. Її повідомлення на численних наукових конференціях незмінно привертала велику увагу. Результати її досліджень були висвітлені більш ніж у 90 наукових статтях, опублікованих у вітчизняних та міжнародних журналах.

Смерть Ірини Архипівни – це велика втрата не

тільки для її близьких і рідних, але й для Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України та для української науки в цілому. Для всіх тих, хто з нею працював, Ірина Архипівна завжди буде зразком людини, беззавітно відданої науці.

Проф. Я. М. Шуба,
зав. відділом нервово-м'язової фізіології
Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця
НАН України